

Баранова Анна Любомирівна

асистент кафедри іноземних мов і країнознавства

*Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна***Савчук Лука Олександрович**

студент 3 курсу, ступеня бакалавр, спеціальностей «Право» та «Філософія»

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Штучний інтелект (ШІ) став одним із найпотужніших рушіїв трансформації сучасної освіти, кардинально змінюючи підходи до викладання та вивчення іноземних мов [1]. У контексті цифрової трансформації EdTech-галузі ШІ розглядається не просто як сукупність алгоритмів, а як інтелектуальне середовище, здатне симулювати природне спілкування, аналізувати великі масиви лінгвістичних даних та адаптуватися до потреб конкретного користувача [2].

Актуальність впровадження цих технологій зумовлена необхідністю переходу від уніфікованих навчальних програм до персоналізованих траєкторій [1]. В умовах глобалізації володіння іноземною мовою потребує не лише знання граматичних правил, а й постійної практики в реальному часі, яку ШІ здатний забезпечити без обмежень у часі чи просторі [3]. Таким чином, використання інтелектуальних систем стає ключовим інструментом для підвищення ефективності навчання, дозволяючи зробити процес більш динамічним, доступним та орієнтованим на практичні результати.

Сьогодні ШІ у вивченні мов — це не лише складні програми, а насамперед зручні сервіси, якими ми користуємося щодня [2]. Головне місце посідають генеративні моделі, як-от ChatGPT або Gemini. Вони працюють як персональні репетитори: з ними можна просто листуватися іноземною мовою, просити пояснити складне правило на простих прикладах. Вони миттєво виправляють помилки та пропонують кращі варіанти речень [4].

Інший важливий напрям — це адаптивні платформи (наприклад, Duolingo) [3]. Їхні алгоритми аналізують, які слова ви запам'ятовуєте гірше, і підкидають їх у вправи частіше. Це робить навчання персоналізованим: програма підлаштовується під ваш темп, а не змушує проходити все підряд.

Також активно розвиваються технології розпізнавання мовлення [2]. Сучасні застосунки вміють «слухати» користувача і вказувати на помилки у

вимові. Це допомагає подолати мовний бар'єр і навчитися говорити правильніше без страху бути засудженим живим співрозмовником.

Головна перевага ШІ — це можливість зробити навчання персоналізованим [1]. Програма не втомлюється і підлаштовується під інтереси конкретної людини: якщо студенту подобаються відеоігри або історія, ШІ може підбирати тексти та вправи саме на ці теми. Це значно підвищує мотивацію, бо вчити мову на цікавих прикладах набагато легше.

Для студентів надзвичайно важливою є доступність 24/7 [3]. Більше не потрібно чекати наступного уроку, щоб поставити запитання або потренувати розмову. ШІ завжди «під рукою» в телефоні чи ноутбучі — з ним можна поспілкуватися пізно ввечері або в дорозі, що допомагає підтримувати регулярну практику.

Для викладачів ШІ стає незамінним асистентом, який бере на себе рутинні завдання [4]. Замість того, щоб годинами вигадувати тести, складати списки слів або перевіряти однотипні домашні завдання, викладач може доручити це алгоритмам. Це звільняє час для творчої роботи зі студентами, обговорення складних тем та живої комунікації, яку поки що не може замінити жодна технологія.

Попри всі переваги, використання ШІ має свої підводні камені [5]. Найбільшою проблемою для освіти є академічна доброчесність. Студентам часто стає занадто легко використовувати чат-боти для написання есе чи виконання тестів замість того, щоб вчити мову самостійно. Це створює ілюзію знань: робота виконана ідеально, але в голові нічого не залишається. Тому важливо навчитися використовувати ШІ як помічника, а не як спосіб обійти навчання.

Ще один виклик — це точність та культурні нюанси [5]. ШІ хоч і розвинений, але все ще може помилятися, особливо коли йдеться про сленг, ідіоми або тонкі підтексти, притаманні певній культурі. Машина може перекласти слова правильно, але не врахувати контекст, через що фраза звучатиме неприродно для носія мови.

Також існує ризик втрати справжнього спілкування. Мова — це передусім емоції та зв'язок між людьми. Якщо занадто сильно покладатися на додатки та ботів, можна звикнути до «ідеальних» відповідей алгоритму і розгубитися в реальній розмові з живою людиною, яка може говорити з акцентом, помилками чи емоціями.

Підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що штучний інтелект не просто доповнює сучасну освіту, а докорінно змінює саму філософію вивчення іноземних мов [1]. Сьогодні ми спостерігаємо перехід від класичної

моделі «викладач — підручник» до гнучкого цифрового середовища, де навчання стає доступним кожному незалежно від місця проживання чи фінансових можливостей. ШІ виступає в ролі демократизатора знань, надаючи кожному студенту можливість мати персонального наставника, який готовий до роботи в будь-який час доби. Це знімає обмеження, які раніше диктувалися розкладом занять або відсутністю мовного середовища.

Говорячи про майбутнє, ми впевнено рухаємося до ери гіперперсоналізації [2]. Найближчим часом технології зможуть створювати навчальні плани «на льоту», миттєво адаптуючись до інтересів, темпу сприйняття та навіть емоційного стану студента. Інтеграція штучного інтелекту з віртуальною та доповненою реальністю дозволить повністю занурюватися в мовне середовище, не виходячи з дому [3]. Студенти зможуть практикувати діалоги у віртуальних кафе чи аеропортах із цифровими аватарами, що забезпечить безцінний досвід без ризику відчувати стрес через реальну помилку.

У цьому новому світі роль викладача не зникає, але зазнає суттєвих трансформацій [4]. Викладач перестає бути лише транслятором правил і стає ментором, стратегом та емоційним лідером. Поки технології беруть на себе рутинну перевірку тестів та генерацію вправ, людина зосереджується на розвитку критичного мислення, культурного інтелекту та навичок живої комунікації. Таким чином, гармонійне поєднання штучного інтелекту та людської емпатії відкриває нові можливості, роблячи процес опанування іноземної мови швидшим, цікавішим та значно ефективнішим.

Список використаних джерел:

1. Holmes W., Bialik M., Fadel C. *Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning*. Boston : Center for Curriculum Redesign, 2021. 248 p.
2. Luckin R. *AI for School Teachers*. London : Routledge, 2022. 192 p.
3. Kukulska-Hulme A., Viberg O. Mobile collaborative language learning: State of the art // *British Journal of Educational Technology*. 2022. Vol. 53(4). P. 1–15.
4. Zawacki-Richter O. et al. Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education // *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. 2021. Vol. 18.
5. UNESCO. *Guidance for Generative AI in Education and Research*. Paris : UNESCO, 2023. 64 p.